

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของตัวแทนครอบครัวและปัจจัยด้านครอบครัวของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบทในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบทตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัวของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

1.2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

1.2.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกในชนบทมีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

1.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

1.2.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร คือ ครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในชนบท (นอกเขตเทศบาล) อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 10 ตำบล 83 หมู่บ้านมีจำนวนกองทุนหมู่บ้าน 83 กองทุนและมีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 8,188 ครอบครัว
- 2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ตามวิธีของยามานะ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 368 ครอบครัว
- 3) วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - (1) คำนวณจำนวนกองทุนที่จะเป็นตัวอย่างในแต่ละตำบล
 - (2) สุ่มกองทุนหมู่บ้านในแต่ละตำบลให้ครบจำนวนที่ต้องการ
 - (3) สุ่มครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่จะเป็นตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนด ตามเกณฑ์

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของตัวแทนครอบครัวและปัจจัยด้านครอบครัวของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน และสถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านครอบครัวของครอบครัวสมาชิก ประกอบด้วย ประเภทครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว การการเลี้ยงดูในครอบครัว และรายได้ของครอบครัว

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

เครื่องมือชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 ท่าน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 368 ฉบับ ได้แบบสัมภาษณ์ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทดสอบความแตกต่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบ ที (t-test) และในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มทดสอบความแตกต่างโดยใช้การทดสอบ เอฟ (F-test)

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกในชนบท ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1.4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัวของตัวแทนครอบครัวสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมพบว่า ตัวแทนครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 368 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.10 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 80.40 มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 75.50 มีการรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.20 และส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมาชิกทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 74.70

สำหรับ ปัจจัยด้านครอบครัวนั้น โดยภาพรวมพบว่า ครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 77.70 มีระยะเวลาที่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 93.20 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ในช่วงระหว่าง 1 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 68.50 ครอบครัวสมาชิกส่วนใหญ่จะมีการเลี้ยงดูในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 72.00 และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.00

1.4.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท จำแนกเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วม 5 ด้านทั้งในภาพรวมและรายกิจกรรม พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แก่การให้ข้อเสนอแนะในการประชุมหรือการประชุมสมาชิก การให้ข้อมูลการดำเนินงาน และการให้ข้อมูลในการประเมินผลโครงการเงินกู้ เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมตามรายกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการประชุมหรือประชุมสมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ร่วมในการให้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการเงินกู้ ทั้ง 2 กิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมการให้ข้อมูลการประเมินผลโครงการเงินกู้มีส่วนร่วมน้อย และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การประชุมจัดตั้ง กทบ. การประชุมเพื่อพิจารณาโทษสมาชิก และการเสนอแนวทางเพื่อประกอบการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมตามรายกิจกรรม พบว่ามีส่วนร่วมในการประชุมจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาได้แก่การเสนอแนวทางเพื่อประกอบการตัดสินใจ ทั้ง 2 กิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ส่วนกิจกรรมการมีส่วนร่วมประชุมเพื่อพิจารณาโทษสมาชิกมีส่วนร่วมน้อย และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ การเขียนและส่งโครงการเงินกู้ การประชุมหรือการประชุมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน การฝึกอบรมศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน การเสนอให้ความคิดเห็นต่อคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมตามรายการกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการเขียนและส่งโครงการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมามีส่วนร่วมการประชุมหรือประชุมสมาชิก การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และการเสนอให้ความคิดเห็นต่อคณะกรรมการตามลำดับ ทั้ง 4 กิจกรรมมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมการฝึกอบรมศึกษาความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อย และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้และการใช้จ่ายเงินกู้ การเจรจาหรือให้คำแนะนำในการส่งคืนเงินกู้ การติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของสมาชิก และร่วมกับคณะผู้ประสานงานระดับอำเภอหรือจังหวัดประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมตามรายการกิจกรรม พบว่า การร่วมติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ และการใช้จ่ายเงินกู้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือการเจรจาหรือให้คำแนะนำการส่งคืนเงินกู้ ทั้ง 2 กิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนการติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของสมาชิกและร่วมกับคณะผู้ประสานงานระดับอำเภอหรือจังหวัดประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อย และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน การได้รับเงินปันผลจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และการได้รับการจัดสรรสวัสดิการในชุมชนจากรายได้ของกองทุนหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาในรายการกิจกรรม พบว่า การได้รับเงินปันผลจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือการได้รับการจัดสรรสวัสดิการในชุมชนจากรายได้ของกองทุนหมู่บ้าน และการได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านทั้ง 2 กิจกรรมมีส่วนร่วมปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

1.4.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยเปรียบเทียบภาพรวมของกิจกรรมการมีส่วนร่วม 5 ด้านกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวแปรคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน สถานภาพ

การเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประเภทครอบครัว ระยะเวลาที่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาระการเลี้ยงดูในครอบครัว และรายได้ของครอบครัว พบดังนี้

- 1) เพศ มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในบางกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 2) ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 3) อาชีพหลัก มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 4) ระดับการรับรู้ถึงคุณค่ากองทุน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในทุกกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 5) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในทุกกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 6) ภาระการเลี้ยงดูในครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในบางกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 7) รายได้ของครอบครัว มีความแตกต่างกับที่ระดับความมีนัย .05 ในบางกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการรับผลประโยชน์

1.4.4 สรุปผลจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกในชนบท จำแนกตามกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลพบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน
- 2) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านขาดความมั่นใจในการพิจารณาการลงโทษสมาชิกที่กระทำผิดกฎระเบียบที่ร่วมกันกำหนด และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรเรียกสมาชิกเข้าประชุมเพื่อร่วมกันพิจารณาการลงโทษอย่างพร้อมเพียงและเป็นธรรม
- 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ได้เข้ามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านตามโอกาสอันสมควร และควรจัดหาเอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้กับสมาชิกได้ศึกษาเรียนรู้

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ในการติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของเพื่อนสมาชิกคณะกรรมการบริหารกองทุนไม่เคยแจ้งให้เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรแจ้งข่าวและควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของเพื่อนสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การพิจารณาอนุมัติการกู้ยืมเงินคณะกรรมการจะอนุมัติให้กับสมาชิกรายเดิม ๆ หมุนเวียนกันกู้ยืม โดยไม่เปิดโอกาสให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการควรพิจารณาการอนุมัติเงินกู้ยืมให้กับสมาชิกกองทุนอย่างเป็นธรรม และเปิดโอกาสการใช้สิทธิการกู้ยืมให้กับสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

2. อภิปรายผล

เมื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในกิจกรรมต่าง ๆ 5 กิจกรรม ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และเมื่อนำผลการศึกษาไปทดสอบสมมติฐานหรือเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลและอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 กิจกรรม ของครอบครัวสมาชิกในชนบท อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล พบว่า ครอบครัวสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545 : 98 - 101) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดกระบี่ พบว่าเกษตรกรมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และแต่ขัดแย้งกับสมศักดิ์ บุตรราช (2549) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับต่ำ และการศึกษาของบุญเรือน เข้มกลีบ (2546) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ใน

ระดับน้อย และคณะกรรมการดำเนินงานวิจัยสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา (2541) ศึกษาเรื่องการติดตามส่งเสริมการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับน้อยมาก

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าครอบครัวสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ บุตรราช (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย และการศึกษาของ บุญเรือน เข้มกลีบ (2546) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับน้อย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ ผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545 :98 - 101) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่าครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเรือน เข้มกลีบ (2546) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ และสมศักดิ์ บุตรราช ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

2.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัวแปร ที่มีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แก่

1) การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสุจินต์ ดาววีระกุล (2537) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ทัศนคติในคุณค่าหรือคุณประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และบุญเรือน แยมกลีบ (2546) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

2) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสุจินต์ ดาววีระกุล (2537) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้านและการรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้านมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ

2.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ไม่มีตัวแปรอิสระที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูล และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ที่มีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่

1) การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ไม่มีตัวแปรอิสระที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในชั้นกิจกรรมการตัดสินใจ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2.4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปรที่มีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่

1) อายุ มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ Kaufman (1949) ศึกษาวิจัยเรื่อง Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

2) ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) อาชีพ มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ขัดแย้งกับสุจินต์ คาววิระกุล (2527) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า อาชีพไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

4) การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ บุญเรือน เข้มกลีบ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านความคาดหวังประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

5) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมียุทธศาสตร์ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือกองทุนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้าน

2.4.2 ปัจจัยด้านครอบครัว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปรที่มีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้แก่

1) ระยะเวลาที่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ Kaufman (1949) ศึกษาวิจัยเรื่อง Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities พบว่า ความยาวนานในการอยู่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

2) จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับคณะกรรมการดำเนินงานวิจัย สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา (2546) ศึกษาวิจัยการประเมินผลการติดตามส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

3) รายได้ของครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ขัดแย้งกับสุจินต์ คาววิรกุล (2527) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่ารายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

2.5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประเมินผลได้แก่

1) การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า การเห็นต่อประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าการดำรงตำแหน่งทางสังคมของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.5.2 ปัจจัยด้านครอบครัว มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปรที่มีความแตกต่างที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประเมินผลได้แก่ ประเภทครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2.6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ได้แก่

1) เพศ มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับอุษา ภูมิ (2535) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ประถมศึกษากับชุมชน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชน

2) ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ ประทีป เรืองมาลัย (2538) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานของ โครงการชลประทานเขื่อนแม่กวงอุดมธารา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

3) การรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ขุนเจริญ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ความเห็นที่มีต่อประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้านในขั้นตอนของการร่วมรับผลประโยชน์

4) สถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.6.2 ปัจจัยด้านครอบครัว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปรที่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ได้แก่

1) ระยะเวลาที่ครอบครัวอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ภาระการเลี้ยงดูในครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) รายได้ของครอบครัว มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.7 อภิปรายผลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอดวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช

จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกในชนบทจำแนกตามกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 5 ด้าน มีข้อค้นพบและอภิปรายดังนี้

1) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูล พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

2) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านขาดความมั่นใจในการพิจารณาการลงโทษสมาชิกที่กระทำผิดกฎระเบียบที่ร่วมกันกำหนด และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรแจ้งให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมกันพิจารณาการลงโทษด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ

3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านตามโอกาสอันสมควร และควรจัดหาเอกสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้กับสมาชิกได้ศึกษาเรียนรู้

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ในการติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของเพื่อนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารกองทุนไม่มีการแจ้งให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรแจ้งข่าวและเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินโครงการเงินกู้ของเพื่อนสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การพิจารณาอนุมัติการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการจะอนุมัติให้กับสมาชิกกองทุน

หมู่บ้านรายเดิม ๆ หมุนเวียนกันกู้ยืมโดยไม่เปิดโอกาสให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ ได้กู้ยืม และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือ คณะกรรมการควรพิจารณาการอนุมัติเงินกู้ยืมให้กับสมาชิกกองทุนอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียมกัน

ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในทุกกิจกรรม คณะกรรมการบริหารกองทุนควรแจ้งข่าวสารให้สมาชิกทั่วไปได้รับทราบกันอย่างทั่วถึง และควรบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมในการบริหารจัดการอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารจัดการมากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่าคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็น และคณะกรรมการบริหารกองทุนจะยึดเอาความคิดเห็นของคณะบริหารเป็นหลัก เช่นในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเงินกู้ในแต่ละโครงการ ซึ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เป็นผู้กู้เงิน จะทราบถึงปัญหาในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นข้อเท็จจริงในการดำเนินโครงการสมาชิกกองทุนจะมีเหตุผลและมีความน่าเชื่อถือมากกว่า

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การพิจารณาการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านจะพิจารณาการกู้ยืมเงินเป็นการภายใน และไม่มีกรณีประชุมสมาชิกให้เข้าร่วมประชุมในกิจกรรมการพิจารณาเงินกู้ที่มีจำนวนมากเกินเงื่อนไขที่กำหนด และไม่ใช้เหตุผลจากโครงการขอกู้มาประกอบการตัดสินใจ และที่สำคัญคือสมาชิกที่ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน มักจะเป็นรายเดิม ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่สมศักดิ์ บุตรราช (2549) เรื่องการบริหารเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช และกรมการพัฒนาชุมชน (2546) รายงานการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้เสนอไว้ในรายงานการประเมินในรอบปีแรกของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ 2545 พบว่าชาวบ้านยังข้องใจในวิธีการพิจารณาโครงการว่ากรรมการใช้มาตรการหรือมาตรฐานอย่างไรในการพิจารณาการกู้ยืม

อย่างไรก็ตามควรมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปทำการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ และควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างทั่วถึงและมีความต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากยิ่งขึ้นเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปใช้พัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนี้

3.1.1 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและจัดทำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดความรู้สึกตระหนัก อีกทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้รับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

3.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนในการแสดงออกทางความคิดของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

3.1.3 ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้ใช้สิทธิ์ในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านอย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค อีกทั้งควรสร้างแรงจูงใจให้กับครอบครัวที่ยังไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดความสนใจและอยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

3.1.4 หน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แนะแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้กับสมาชิกและคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และควรมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และเป็นแรงจูงใจในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในอนาคต

3.2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชน อันเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน

3.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระหว่างกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนชุมชนเมือง

3.2.4 ควรมีการศึกษาถึงประสิทธิภาพการนำเงินกู้จากการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปใช้